

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XIV. Moysis, Eliæ, Ioannis Baptistæ, ipsius Christi & Deiparæ,
itemq[ue] Apostolorum, ac primitiuorum Christianorum paupertas
voluntaria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

reuelationibus nobilitata, infirmorum, morbidorum, & pauperum, felix & inclita mater elemosynas largissimas prestabat. Habebat autem magnas ades pauperibus deputatas & in ipsis feminas, quae illorum ministerio semper occuparentur. Sed & ipsa cum multa humilitate non raro illis inferuebat, lauans, & osculans pedes eorum. S. Anatolia. Diodori filium cum à malo dæmone liberasset, adiit eam Diodorus cum vxore, obtulitque ingentem vim pecuniarum. Sed S. Anatolia nihil penitus accipiens, dixit: *Vade, & egenis Christianis, atque inopibus eroga: tu vero crede in Christum, una cum tuis, & liberaberis.* Nimirum opes Anatolia à se in pauperes, quemadmodum alij labores solent, deriuauit. Numquam ad finem, in hoc genere argumenti, decurret oratio, si omnia velim attingere exempla. Nullus sanctus, nulla sancta fuit, quæ misericors non fuit. Hanc enim virtutem voluit diuina sapientia idcirco extendi, vt suo quoque erga pauperes cura extenderetur. Neque potest vllam in rem pecunia vtilius expendi, quàm quæ expenditur in charitatem. Qua de causa Frater quidam interrogauit Pastorem dicens: *Dimissa est mihi omnis hereditas, quid facio ex ea? Et dicit ei Abbas Pastor. Vade, & post tres dies veni, & dico tibi. Venit autem, sicut praefinit, & dicit ei senex: Quid tibi habeo dicere, frater? Si dixerero, da eam in Ecclesiam, clerici sibi facient conuiuia ex ea: Si autem dixerero, da eam parentibus tuis; non est tibi merces: si vero dicam, da pauperibus, securus eris. Quidquid ergo vis, vade, fac.*

Sur. 9. Iulij.

Apud Heribert. Rosveid. lib. 5. de vitis PP. libell. 10. de discret. n. 55.

CAPVT XIV.

Moyfis, Elie, Ioannis Baptista, ipsius Christi & Deiparae, itemque Apostolorum, ac primitiuorum Christianorum paupertas voluntaria.

D commendandam paupertatis virtutem, narrat S. Bernardinus Senensis hanc parabolam. *Rex quidam duas filias habuit, vnā pulcherrimam, aliam turpissimam. Pulchra appetebatur ab omnibus, & honorabatur: turpem verò nullus nedum amare, sed nec videre volebat. Hac autem amarissime flebat in conspectu regis. Cui rex: Noli flere, inquit, dilectissima filia mea: Nam qui in sponsam duxerit sororem tuam, nihil secum accipiet, nisi pulchritudinem*

I.

S. Bernardini t. 3 tract. de 8. Beatitud. serm. 2.

itudinem suam: qui verò sponsam acceperit te, dabo illi regnum meum. Rex iste Deus est; filia specie corporis visenda, est gloriosa sæculi vita, diuitijs, delicijs, potentiâ, & magnificentiâ plena; quam omnes ambiunt, qui in rebus æstimandis, externū dumtaxat splendorem aspiciunt, neque aciem oculorum habent, qua penetrent ad interiora mentis ornamenta. Filia verò altera fronte seuera, genis pallida, labris macilenta, toto vultu horrida, est paupertas, plena fame, plena penurijs, plena despectu: sed *omnis gloria eius filia regis ab intus, in fimbrijs aureis, circumamicta varietatibus*. Tot enim virtutes, tot dotes, tot priuilegia secum trahit, vt nihil possit ei comparari, si rectis oculis aspiciatur. Solatium est enim ei, penuriam pati; opes maximas videt esse in egestate, despici honori sibi ducit: & cum nihil habeat, omnia possidet; denique quisquis eam sibi desponsat, ei à Domino promittitur *regnum caelorum*. Hæc dos est paupertatis; cum interim viri diuitiarum, qui aureos montes sibi per somnum pollicentur, nihil præter fugitiuū splendorem cum diuitijs suis reportent. Et terribile est, quod non aliqui saltem excipiantur, ait enim Dauid: *Dormierunt somnum suum: & nihil inuenerunt OMNES viri diuitiarum in manibus suis*.

II.

Qua de caussa, quisquis iudicio, consilioque magnus fuit, semper magni fecit paupertatem. Etiam in veteri testamento, vbi tamen alioqui magni fiebant terrenæ possessiones, tamen sapientiores diuitijs cor non apposuerunt; quin & fuerunt, qui etsi regibus essent, ob scientiam, virtutem, & Zelum, & prophetiæ donum, metuendi, tamen indigerent ab alijs sustentari. Moyses, in summo rerum dominatu, argentum, & aurum, aut alios thesauros non condidit. Cuius rei causam Philo hanc reddit: *Non opus sibi parauit, quamuis posset habere omnium rerum copiam: existimans anima pauperis indicium esse mirari materiales diuitias*. Nimirum, vt D. Paulus ait, *Fide Moyses grandis factus, negauit se esse filium filia Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere incunditatē, maiores diuitias æstimans thesauro Egyptiorū, improprium Christi, aspiciebat enim in remunerationem; utique alterius vitæ, quamuis etiam aliquam in hac vita receperit*. Nam, vt Philo loco citato ait, ipsius per tot prodigia, aeris, aquæ & terræ, & totius vniuersitatis imperium amplissimum ei datum est. Ho-

vno

Psal. 44. 14.

Matth. 5. 3.

Psal. 75. 6.

Phil. lib. 1.
de vita Moy-
sis.

Hebr. 11. c. 24.

rum omnium princeps electus est. Nam quia regnum Egypti dereli-
querat, cum esset nepos regis, amore iustitia, visum est omnipotenti ve-
rum Gubernatori, frequentioris, meliorisq; gentis regnum ei reponere.
Itaque quoniam auaritia renunciauerat, & diuitijs honoratis apud ho-
mines, perfectas maximasq; diuitias, pro his, Deus ei reddidit: hoc est, ut
tantundem posset, quantum terra & mare, ac flumina elementaq; cetera,
& qua ex his sunt condita. Fecit enim eum sua potentia participem, to-
rum mundum ei subdens, tamquam hereditarium. Quod etiam in alijs
fecit, qui dum sponte fuerunt pauperes, facti sunt miraculorum
patratores. Elias, qui alijs farinam & oleum diuina virtute mul-
tiplicauit, ne fame perirent, ipse indiguit ope aliena. Corui quoq;
deferebant ei panem & carnes mane, similiter panem & carnes vesperi,
& bibebat de torrente. Tanta erat illius paupertas, vt nisi ei be-
stia, ex mandato Dei, cibum ministrasset, fame illi pereundum
fuiisset. Alio libro ostendi, id diuina prouidentia saepe factum
fuisse, vt bruta animalia homines nutrent. Hoc loco illud tan-
tum monstrare mens est, Eliam sua sponte pauperem fuisse; inue-
nisset enim utique multos, qui ei etiam lautitias praeprassent, si
ipse voluisset. Sed contentor aularum, maluit esse siluarum ha-
bitator; vnde & Deus ostendit, quale esset inter Eremitas, & Pa-
latinos discrimen: illos corui pascunt, hi coruos. Eliam in hac
paupertatis laude imitatus est Eliseus, adeo pauper vt frequenter
transiens per Sunam, tamquam pauper a Sunamitide muliere ho-
spitio exciperetur. Centum quoque Prophetæ fame periissent,
nisi eos Abdias dispensator Achab a furore Iezabel absconditos
pane & aqua sustentasset. O quanta hæc paupertas? Tot Prophe-
tæ ab alio debent sustentari? & sustentari non turdis, & ficedu-
lis, sed pane & aqua? Verum hos, sicut & Iobum, existimabit
aliquis necessitate, non voluntate pauperes extitisse; quemadmo-
dum enim mali demonis inuidia Iob ad incitas, immo ad fimum
reductus est, ita & Prophetas illos Iezabel in speluncas coegit
se abdere. Esto ita. Sed non est exigua virtus, paupertatem obla-
tam acceptare.

3. Reg. 17. 5.

4. Reg. 4. 2.

3. Reg. 18. 4.

III

Quamquam nec voluntariæ paupertatis exempla desint. Et
 vel solus Ioannes Baptista quantum fuit exemplar paupertatis? Si
 vestem aspicias, nec mollem ille induit, nec pretiosam; si cibos,

Luc. 7. 25.

Luc. 16. 19.

Matth. 3. 4.

S. Chrysoſt.
in cap. 11.
Matthæi.

non adhibuit ille delicatos: ſi habitationē, inter feras vitam vixit: *Quid exiſtis videre? hominem mollibus veſtimentis indutum? Ecce, qui in veſte pretioſa ſunt, & delicijs, in domibus regum ſunt.* Tria indigitantur, veſtes, dapes, ædes; quas pauperes & diuites planè oppoſitas habent. Quid de diuite legitur? *Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura & byſſo, & epulabatur quotidie ſplendidè.* Ex purpura aliqui regem fuiſſe conijciunt, aut certè regulum, vel principem, immo ipſum Herodem; Euthymius, ex Hebræorum traditionibus Nineuſi nominatum autumat. Quiſquis fuerit, diues certè fuit, cui è diametro oppoſita omnia de S. Ioanne Baptiſta recenſentur. Non enim ille mollibus veſtimentis, non purpura indutus incedebat. Etenim *Ioannes habebat veſtimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos ſuos.* Non epulabatur quotidie ſplendidè, ſed *eſca eius erat locuſta, & mel ſilueſtre.* Non habitabat in domibus regum, ſed in deſerto, & circa Iordanem. Qualis habitus, victus, locus Eremitis conuenit. Hæretici, oſores paupertatis, pietatis, religionis, omnia in Ioanne permutant; & qui horrida, homines elegantes ſcilicet, abominantur, ex ſolitudine vrbes fabricant: ex pilis camelorum pretioſam illi veſtem contexunt; locuſtas in marinos caneros vertunt. Quidam enim veſtem è pilis camelorum ſcutulatam vndulatamque interpretantur, quali reges olim vſos meminerunt. Nimiſum apta pluuijs, apta tempeſtati; apta ſolitudini, nedum pœnitentiæ, erat veſtis Damascena. Quis credat, eum vrbanas munditias amariſſe, qui vrbes ipſas fugit? *nulli ſe umquam hominũ conſuetudine iungens,* ait S. Chryſoſtomus, *& continuo ſolius Dei fruebatur alloquio, non lecto, non teſto, non foro, non alia quapiam humana re vſus eſt umquam.* Alij itaque paullo intelligentiores, veſtem eam è crudis camelorum pellibus fuiſſe conſectam, iuxta communem pauperum illius regionis morem & habitum. Addunt nonnulli, Ioannem non certa religione, ſed quadam neceſſitate id veſtimenti genus portauifſe. At Euangeliftæ, eum habitum, tamquam ſingularem deſcribunt, vt Ioannis ſanctitatem indicent, cauſamque, ob quam populus ad eum, veluti ad monſtroſè veſtiturem, videndum, tanto concurſu confluit. Quòd ſi veſtis pellicea fuiſſet, cur diuina hiſtoria diſcrimen faceret, diceretque, veſtem ex pilis camelorum, zonam autem

autem pelliceam fuisse? Innuir enim, vestem pelliceam non fuisse. Etsi enim zona minùs aspera atque horrida fuerit, quàm reliqua vestis, tamen erat ex cruda & pilosa pelle, qualis etiam olim erat Eliæ, in cuius spiritu Ioannes Christum præcessit. Fuit ergo Ioannis *vestimentum de pilis camelorum*, hoc est, horridum & aculeatum cilicium, vt Emissenus, & Anselmus docuerunt. Decebat siquidem, vt qui pœnitentiam prædicabat, pœnitentiæ habitu vteretur, quo plurimi, in veteri testamento vsi leguntur. Et conueniebat etiam, vt qui mundum ac pompam eius contemneret, à mundi ornatu abhorreret. De cibo quoque disceptatur. Scriptura ait: *Esca autem erat locusta, & mel siluestre*. Locustas hæretici *caneros marinos* interpretantur, quos cum alijs piscibus captos piscatores, ad Iordanis ripas eiecerint; quòd, quia in Levitico, lege immundi dicebantur, eos vendere non possent. Itaque ex horum cerebro, Ioannes, lege contemta, caneros collegit, quibus ipsi libenter vescuntur. Sed mirabiles sunt coci, qui ex locustis caneros faciunt. Neque enim *ægidæ* caneros, sed locustas significant, humile insectorum genus, quod saltando volitat, & volitando saltat, neque est cibus adeò horrendus & inuisitatus, vt ab eo Orientales abstinerent, quamuis vilissimus esset, vt sunt & limaces apud nos, & formicæ apud Indos. Ac sanè si locustæ in cibo non fuissent, non eas Moyses inter munda animalia, quibus vesci licebat, numerauisset. Et quamquam Nicephorus putarit, arborum frondiumque summas partes (quòd extremæ sint *ægidæ*) esse putarit: tamen vel etiam hinc paupertas Ioannis eluceret. Talibus enim etiam Philosophum Diogenem, ob inopiam, epulatum esse legimus. Nec paupertati obnunciat *mel siluestre*, quo itidem vescebatur, utique in calida & fertili regione, & in terra Palæstinæ lacte & melle manante, passim obuio.

Qualis prodromus, talis & Christus. Hinc D. Augustinus titulù Psalms 101. qui est: *Oratio pauperis*, de Christo interpretatur. Et rectè. *Scitis enim gratiam Domini nostri IESU Christi, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset diues, vt illius inopia vos diuites essetis, tunc scilicet, cum in forma, seu natura, Dei esset, & non rapinam arbitratus est, esse se aequalem Deo, sed reuera in gloria erat a-*

qualis Deo, adeoq; Deus, diues in omnes, semet ipsum exinanivit, for-

mat

4. Reg. 1. 2.
Emissen. ho.
mil. 1. de Io.
Baptista An-
selm. in c. 3.
Matth.
Gen. 37. 34.
2. Reg. 21. 10.
3. Reg. 21. 27.
4. Reg. 6. 30.
1. Par. 21. 16.
Iudith 4. 9.
Psal. 34. 13.
Ierem 4. 8. &
6. 26. & 48.
37. & 43. 3.

Plin 1. 11. c. 29.
Plutarch. in
symp.

Nicephor.
lib. 1. c. 14.

Eliaz. lib. 13.
variar. c. 26.

IV.

2. Cor. 8. 9.

Philip. 2. 6.

- S Gregor.
Nazian. orat.
3. in Pascha. *nam serui accipiens. Pauper factus est Christus, inquit D. Gregorius Nazianzenus, ut nos illius paupertate ditescamus: serui formam accipit, ut nos libertatem recipiamus: descendit, ut euehamur: tentatus est, ut vincamus: contemptus est, ut nos gloria afficiat: mortuus est, ut seruet: ascendit, ut ad seipsum trahat humi prouolutos in peccati lapsu. Diuitias illius enumerare nemo potest. Est enim Deus, cuius sunt omnia. Paupertatem, quæ in utero Matris coepit, nam corpus animatum habuit omnium minimum, sed postea in nato magis apparuit: nam eam à domo, à diuersorio, à lecto, à cibo, à potu, à veste possumus demonstrare. Siquidem Christus rex regum in stabulo natus est, quia non erat ei locus in diuersorio. Pro purpura pannis inuolutus, ijsq; vilibus, pro regali throno habuit præsepium, pro culcitris stramè, pro plumis fœnum: pro foco, bouis & asini halitū: pro peristromatis, telas araneorum; pro odorem excrementa bestiarum, pro equitatu duo iumenta; pro procerum turba, Ioseph & Mariam: Nec ditior factus est, cum adoleuit. Vnde ipse ait:*
- Matth. 8. 20. *Vulpes foveas habent, & volucres cali nidos; filius autem hominis non habet, ubi caput suum reclinet.* Nullus ei lectus, nulla domus erat.
- Matth. 8. 24.
Luc. 8. 2. *Quare & super asserem, in naui dormiuit. Sæpe etiam non habuisset, quod comederet, nisi supra dictæ piæ mulieres eum secutæ, de facultatibus suis ei ministravissent. Sic tota deinceps vita pauper fuit, & ut Græcus textus habet ἐπιτόχειον, mendicauit. Quin & moriturus bis veste sua, quam habuit vnicam, exutus, atque altera vice etiam spoliatus fuit. Utque fas est credere, sine pileo, sine calceis passim incessit, Crucem passuro nemo poliuit. Clamanti inter maximos cruciatus; nemo aquam, sed acetum, amarâ utique potionem porrexit. Sepeliendo lintea aliunde fuerunt supeditata. Quin & ipsum denique sepulchrum fuit alienū, ut neque viuus haberet, ubi caput reclinaret; neque mortuus, ubi corpus eius tumularetur. Vsq; adeo non in laboribus tantum sed etiam in paupertate fuit, à iuuentute sua, ad extremum spiritum. Quæ de causa huius paupertatis, quam pro nobis sponte suscepit, merito gratam à nobis memoriam exigit, per Prophetam: Recordare, inquit, paupertatis, & transgressionis meae, absinthij & fellis. Paupertatis, quia in ea natus & educatus sum: transgressionis, quia ab Herode in exilium fugatus, ex terra Israël in Ægyptum transgredi debui;*
- Thren. 3. 19.

dehinc; quid autem exules sustineant, notum est: *abstinthij & fellis*, quia iste fuit potus meus, non solum in cruce, sed per totam vitam frequenter. A Martha, a Zachæo, a Publicanis & peccatoribus hospitio exceptus; ab ipsa muliere Samaritana haustum aquæ petens refectus est. Harum rerum qui recordabitur; facile suarum ærumnarum obliuiscetur. Ille enim est Dominus: quid queratur feruus, si paria sustineat? ille est, qui virtutem paupertatis ex celo attulit & terris inuexit: quis optet, Deo suo experiri meliora? Hinc tot habuit imitatores, quot virtutum eximios æstimatores.

Et sanè perfectio consiliorum Christi, debuit à Christo, qui est finis legis, inchoari, ea re autem nihil obstante, *sicut gratia plenitudo*, ait S. Thomas, *perfectè quidem fuit in Christo, & tamen aliqua eius inchoatio præcessit in Matre: ita etiam observatio consiliorum, quæ per gratiam Dei fit, perfectè quidem incepit in Christo, sed aliquo modo fuit inchoata in Virgine matre eius*. Quare ipsa Christi mater S. Brigittæ reuelauit, se paupertatis votum nuncupasse, ita enim ait: *A principio voti in corde meo, si esset Deo acceptabile, obseruare uirginitatē, Nihil unquam possidere in mundo*. Itaque paupertas Deiparæ, non ex necessaria rerum inopia, sed ex spontanea bonorum abdicatione profecta est. Hanc à parentibus didicit, hanc à Filio exactissimè cultam, eius exemplo, perfecit. Parentes enim illius bona sua trifariam diuidebant; partem vnā templo, templique ministris, alteram peregrinis, & pauperibus; tertiam familiæ suæ vñibus impendebant. Fuit autem M A R I A non tam pecuniarum, quàm virtutum paternarum hæres. Didicit igitur à prima ætate voluntariam paupertatem, vt Petrus Canisus ostendit. Eandem, tota deinde vita, coluit, vt ipsa, dum breui compendio S. Brigittæ vitam suam recensuit, his verbis testata est: *Omnia quæ habere potui, dedi indigentibus, nihilq̃, nisi tenuem victum, & vestitum reseruauit*. Quàm tenuis autem fuerit vestitus, ipsa materia, quæ de eo seruetur, perspicuè demonstrat; & docent, qui de sacris eius reliquijs scripserunt. Et alio loco sic cum S. Brigitta loquitur: *De diuitijs ego & Ioseph nihil reseruauimus nobis, nisi necessaria vitæ ad honorem Dei, reliqua dimisimus, propter honorem Dei*. Huic eius paupertati testimonium dat Nazarethica domus, vilis & parua; stabulum in quo Christum peperit; panni quibus filium inuoluit:

Y munera

V.

S. Thom. 3 p. q. 28. art. 4. ad 2.

Lib. 1. Reuelat. S. Brigittæ. c. 10.

Petr. Canis lib. 1. de B. Virg. cap. 4. In reuelat. S. Brigittæ l. 1. c. 10.

Lib. 7. reuelat. S. Brigittæ. cap. 25.

munera magorum, quæ ei obtulerunt: par turturum, quos ipsa, more pauperum, obtulit: labor manuum, quo se & Filium aluit, Iosepho quoque & Christo adolescente otio locum non dantibus.

S. Basilius in
Constitutio-
nib. mona-
sticis c. 9.

Quæ confirmat egregiè S. Basilius in hunc modum. *Christus prima ætate parentum suorum imperio subiectus fuit, & labores corporis omnes a quo unà cum ipsis animo illis obediens toleravit. Verisimile est enim, cum homines illi essent & iustitia, & pietatis cultores, tennes tamen, neque necessarijs ad viuendum copijs satis instructi (quod ex præsepio intelligi potest, in quo venerabilis ille fetus est factus) solitos eos in assiduis corporis laboribus versari, & hac ratione quotidianum sibi victum quaritare. Porrò IESVS cum in his, ut diuina littera predicant, esset subie-*

q. 1. moll. 2.
q. 11. 1. 1. p.
1. 1. 1.

Epiphan.
Presbyt. in
vita B. Mariæ.

ctus, sine dubio, in perferendis etiam unà cum ipsis laboribus morigeram declarabat suam obedientiam. Vidisses sanctissimos tres pauperes labore inter sese certantes, Iosephum ligna secantem & dedolantem; IESVM sarmenta colligentem, & in vnum cumulum comportantem; Mariam scitissimè fila deducentem. Nam Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus, affirmat eam accuratè perdidicisse artem tractandi lanam, linum, sericum. Erat iuquit, docilis, & amans doctrinam, & non solum in sacris litteris, sed etiam in lana, lino, serico & byssis laborabat. Erat præterea in sapientia, & intelligentia super omnes illius seculi adolescentulas cunctis admirationi, quæ & v-

S. Anselm. in
vit. Deiparæ.

rè consuerit ea, quorum usus in templo erat sacerdotibus. Idem testatur S. Anselmus. Ex quibus tantò ecedibilius est, tunicam Christi inconsumibilem desuper contextam per totum, opus fuisse Deiparæ manibus elaboratum, ut volunt S. Antoninus & Euthymius. Neque

S. Antonin.
4. part. tit. 15.
cap. 43. §. 1.
Euthym. in
c. 27. Matth.

obstat eximie Virginis paupertati, quod aurum à Magis accepit, & quidem ea copia oblatum, quæ regias manus decebat, ut etiam in sacra historia insinuatur. Neque enim ex marsupio, aut parua aliqua pyxide, vel vase poculo non maiore id depromebant; sed

Abulens. in
c. 2. Matth. q.
47.

apertis thesauris. Grande aliquid esse debet, quod thesaurus possit regius appellari. Quidam, apud Abulensem, aiunt B. Dei matrem munera illa, quamuis copiosa à Magis oblata delibasse tantum, & ex singulis modicum quid acceptasse. Sed mihi hic modus minus videtur conueniens: quis enim credat, modestissimam Virginem ipsam manus iniecisse in regios thesauros, atq; inde hausisse, quantum ipsi, non quantum regibus videbatur? Accepit itaque to-

sum,

tum, quod Magi Filio obtulerunt, cuius sciebat maiestatem nullis muneribus sat dignè posse honorari, neque mysteria, quæ eis significabantur ignoravit: sed illico, quod accepit, pauperibus erogavit, ut D. Bonaventura alijsque existimant. S. Antonini verba sunt: *Aurum sibi oblatum a Magis non modicum, prout decebat eorum regiam maiestatem, non sibi reservavit in posterum, sed (ut dicebat devotus Bernardus) pauperibus per Ioseph dispersit.* Quid facis, ô Virgo, cur aurum das alijs? ipsa pauperes; mox iubeberis exulare; in Ægypto quis te alet? itineri aliquid reserua. quis scit quando reuertura sis ad notos & familiares? Et quid putas, numquam ægrotabit tuus Iosephus? numquam esuriet tuus Iesus? mille sunt humanæ vitæ casus, qui pecuniam exigunt. Cur aurum non seruas à regibus donatum? Brevis, & grauis est responsio. *A principio noui in corde meo, si esset Deo acceptabile, obseruare virginitatem, nihil unquam possidere in mundo.*

Ita rex regum, & diuina Sapientia, ita Deus & Dei Mater, Regina Angelorum paupertatem amauerunt. Quid putemus Apostolos fecisse? quid Martyres, quid Confessores, quid Eremitas, quid tot sanctas Viduas & Virgines? quid Angelicos adolescentes & adolescentulas? quorum totum studium fuit, ut Christum imitarentur. De Apostolis omnibus loquens vertex Apostolorum Petrus ait: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Neque reliquerunt omnia dumtaxat, sed reliquerunt etiam ex voto. *Apostoli, inquit S. Thomas, intelliguntur vouisse pertinentia ad perfectionis statum, quando Christum, relictis omnibus, sunt secuti.* Ex quo loco duo colliguntur. Primum est, si Apostoli in vouenda paupertate sunt secuti Christum, ergo & ille in eadem paupertate vouenda præcessit, tamquam perfectionis magister, qui illis specimen & exemplum dedit. Certè perfecta opum abnegatio ac abrenunciatio, non fit nisi per votum, per quod vouens non tantum præsentia, sed etiam futura bona, quæ habere potest, liberè à se abdicat. Præterquam, quòd sit nobilissimus religionis actus, quo non tantum res & actus, sed etiam voluntas ipsa in totum Deo consecratur, ita ut rem nec habere, nec velle possit. Ob quas rationes probabilius est, Christum voto se ad paupertatem obstrinxisse, ut cum Medina, Caietano, & alijs docet Suarez & Salme-

S. Bonavent.
cap. Medic.
vit. Christi.
S. Antonin.
4. p. tit. 15.
cap. 37. §. 2.

Lib. 1. Renc.
lat. S. Brigide.
c. 10.

VI.

Matth. 19. 27.
Luc. 14. 33.
S. Thom. 2. 2.
q. 88. art. 4.
ad 3.

Franc. Suar.
rcz 3. p. q. 4.

disp. 20. sect. 2. ron, & ego fufius ostendi, in lib. de Imitatione S. Pauli Apostoli.
Salmcron. t. 5. Alterum est, Apostolos Euangelicorum consiliorum magis exem-
tract. 4. plo, quam verbo, magistros extitisse. De terra, inquit S. Augusti-
August. l. 17. nus, *suscitatus est (Paulus) super omnes diuites pauper, & de illo ster-*
de ciuit. c. 4. *core erectus supra omnes populos opulentos ille inops, ut sedeat cum po-*
Aluar Pelag. *tentibus populi, quibus ait: Sedebitis super sedes duodecim, & sedem glo-*
lib. 2. de plan- *ria hereditatis dans eis: Dixerant enim potentes isti: Ecce nos dimisi-*
ctu Eccl. c. 9. *mus omnia, & secuti sumus te. Hoc votum potentissimi vouerant. Sed*
Hieron. Plat. *unde hoc eis, nisi ab illo, de quo hic continuo dictum est, Dans votum vo-*
lib. 1. de bo- *uenti? Videri potest Aluarus Pelagius, & Hieronymus Platus,*
no stat. Re- *Admirationem mouit olim Agesilaus rex Lacedæmoniorum iam,*
lig. c. 20. *senex, quod persæpe sine calceis & tunica prodiret in publicum,*
Aluar. lib. 7. *cum lacera veste, idque matutino tempore hiemis; vt scribit Ælia-*
var. Plurarch. *nus; Et Phocion Atheniensium dux mirifice extollebatur, quod*
in vita Pho- *ruri aut militia nudus semper & absque calceis incederet, nisi fri-*
cionis, *gus intolerabile incidisset; ita vt per iocum etiam milites inten-*
Cic lib. de *sum gelu significari, amictu Phocione, dicerent, teste Plutarcho,*
senectut. *Et Cicero ait: Audisse te arbitror, Scipio, hospes tuus auitus Massi-*
Matth. 10. 9. *nissa que faciat hodie nonaginta annos natus: cum ingressus iter pedibu*
S. Augustin. *sic, in equum omnino non ascendere; cum equo, ex equo non descendere.*
lib. 2. de con- *nullo imbre, nullo frigore adduci, vt capite aperto sit, summam in eo esse*
sent. Euang. *corporis siccitatem: itaque, exequi omnia regis officia, & munera. Hi*
c. 30. S. Hier. *tales, vel ob corporis ita allueti duritiem, vel ob vanum populi*
in cap. 10. *plausum, neque capite, neque pedibus tecti incesserunt; Apostoli*
Matth. *id ex mandato Christi, ex amore paupertatis factitarunt. Illis enim*
dictum est: Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam
in zonis vestris: non peram in via, neque duas tunicas, neque calcea-
menta, neque virgam. Etiam hoc igitur, Christi imitatione, fece-
runt. Nonnulli putant, non omne genus calceamenti, sed illos
tantum calceos à Domino prohibitos, qui totum pedem tegerent;
sandalia autem, quæ solæ erant, solamque, tegebant plantam, con-
cessa esse. Aliqui existimant, duo paria calceorum, alterum in-
defectum, sicut duas tunicas Christum vetuisse; ne in futurum sol-
liciti essent. Sed mihi prior sententia probabilior videtur; est
enim concordia Euangelistarum, & paupertati Apostolorum,
conuenientior, Itaque semitecti incedebant. Qualibus autem
vestimen-

vestimentis, quàm vili materia vsi sint, & picturæ, & reliquæ illorum declarant. Cibos quoque non lautos eis apponebat Christus, qui eis, etiam post resurrectionem, exacto magno piscationis labore, exiguum conuiuium apparauit. *Vt enim descenderunt in terram, viderunt prunas positas, & piscem superpositum, & panem.* Denique propriam habitationem nullam habuerunt; sed, instar mendicorum, vbique & nusquam, domi fuerunt; totusque mundus & exilium & patria illis extitit. De S. Pauli paupertate, in citato libro multa dixi. Illud hic addendum est, quod S. Antoninus, in sexto gradu paupertatis, ex Alberto, his verbis indicat: *Sextus, omnia dare, semetipsum relinquere, & ultra hoc laborare manibus, vt tribuat necessitatem patienti, vt fecit Paulus; qui laborabat manibus suis, vt ipse dicit ad Corinthios, vt sibi & socijs subueniret.* Et quamuis manuum labore sibi & alijs victum quæreret; tamen & illud dixit: *Vsq; in hanc horã & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cadimur, & instabiles sumus.* Vbi omnia pauperum incommoda recensuit; famem, sitim, nuditatem, despectum, denique & defectum habitationis, ait enim *instabiles sumus, certam sedem non habentes.*

Apostolis tempore proximi, erant proximi & virtute. Nam primæui fideles, etiã coniugati, vouebant vt plurimum paupertatem. De ijs enim testatur D. Lucas ita: *Erant perseverantes in doctrina Apostolorum,* doctrina autem Apostolorum non erat tantum de præceptis, verum etiam de consilijs Euangelicis. Sed longè clariùs id docetur historia Ananiæ & Sapphiræ. Ananias enim dicitur, *fraudasse de pretio agri, conscia uxore sua.* Quæ fraudatio furtum, immò sacrilegium rei Deo dicatæ nominatur à SS. Patribus: quia vel disertè vouerat, vel certè professus erat verbis, aut ipso facto plenam bonorum, & pretij eorum venditorum abdicationem. Itaque non solo mendacio, aut hypocrisi peccauit, quòd scilicet simularet se dare totum, cum daret partem tantum. Certè si fraudauit, fraus non in propria, sed aliena re potuit committi, & si votum violauit, necesse est, eum paupertatem promississe. Violasse autem votum, disertè affirmat S. Augustinus inquitens: *Dum ex eo, quod promiserat, partè subtraxit, sacrilegy damnatur & fraudis. Sacrilegy, quòd Deum in pollicitatione fefellerit, Fraudis, quòd integris mu-*

Ioan. 21. 9.

S. Antonin. 4. part. tit. 196. c. 31. § 2.

1. Cor. 4. 15.

VII.

Act. 2. 42.

Act. 5. 2.

S. Augustin. serm. 27. de verb. Apost.

gens aeterna est, cessantibus puerperijs. Hæc Solinus, qui rectè scribit, Essenos castitatem paupertati coniunxisse. Nam pecunijs indigent, qui vel de prole cogitant, vel de voluptate. Essenorum porro paupertas multis testimonijs est confirmata. Eusebius ex Philone ita scribit: *Nemo proprium aliquod possidet, non domos, non pecus, non vas aliquod, sed omnibus in medio positis communiter utuntur: habitant simul, & conuiuunt ut sodales: Cumq; omnia pro communi utilitate faciunt, alia aliorum negotia sunt qua impigre subeuntes certant; non frigus, non calorem, non aliquam aëris mutationem formidantes. Sunt autem eorum alij agricola, alij pastores, alij apum cultores, alij aliarum artium magistri. Cumq; à laboribus suis mercedem ceperint, apud eum deponunt, qui quaestor creatus est. Is omnia diligenter procurat, quibus egent: egent autem paucissimis, cum omnem luxum, tamquam animæ & corporis morbum aspernentur. Et infra de iisdem: Quod virtuti studeant, patet, quia pecuniam negligunt. Ac rursum. Nullus domum habitat, qua omnium communis non sit: unum ararium, unus sumtus omnibus est: vestis communis, communis cibus & potus, communis mensa, omnis vita communis est. Atq; alio loco: Hoc in primis testatur, quod facultatibus suis renunciarint, ac bonis ad se pertinentibus cesserint ij, qui Philosophari cœpissent, & cunctis huius vitæ curis abstinnerint, &c: Et infra. Vinum quidem nemo omnino, ne gustu quidem contingit, sed nec quamlibet carnem, tantum autem aqua est eis poculum, & panis cum sale vel hyssopo cibus. Tales fuere Esseni, nempe primi fideles Hierosolymæ & Alexandriæ. Qui quò tempore, eò etiam, vt dixi, virtute fuere Christo propiores.*

Nam, vt scitè Nyssenus dixit: *Christianismus est vitæ diuina imitatio. Et Nysseni frater Basilus: Christianismus quid est? Assimilatio Dei, quatenus eam asequi potest humana fragilitas natura. Votum sine reus es, te Christianum fore? Ne cunctere Deo fieri similis. Christianus indue.* Quæ sanè maxima est commendatio paupertatis, quod Deo similes efficiat. Quid ita? cum præsertim Deus sit Dominus omnium rerum, omnibus abundet, nec quidquam ei desit; pauperes autem penuria laborent? & ob hanc ipsam causam, vt ex Varrone Tiraquellus aduertit, *diuites*, quasi quidam *Diui* habeantur? Ita planè vulgus iudicat, cum nemo magis à Diuis distet, quàm *diues* plenus curis, & *arumnis*, Pauper autem proximè

Euseb. lib. 2.
Præparat.
Euang. cap. 4.
Vide eumd.
lib. 9 de Præparat. Euang.
c. 1. & Ioseph.
l. 1. de bell.
cap. 7.

Euseb. lib. 2.
Histor. c. 17.

IX.

S. Greg. Nyss.
init. tractat.
S. Basil. homil. 10. Hæc
xæmæra.

Tiraquell.
cap. 3. de Nobilitate, n. 12.

ad

ad Deum accedit. *Sunt aliqui*, inquit Philo, quos (Deus) *promouet, & volantes super omnes species, omniaq; genera prope seipsum collo- cat: sicut Moyfi quoque dicit: Tu verò hic sta mecum.* Et paulo post. *Quin & cum in terrenis eo utebatur negotijs, non principis, aut regis communem aliquam virtutem indidit ei: Sed Deum eum constituit.* Deum scilicet Pharaonis; in quem ei velut diuinā potestatem de- dit; quia diuinam velut vitam vixit. Audi igitur, quo modo vo- luntate pauperes vitam diuinam imitentur. 1. Quia sanè Deus est diues: at si Bias interrogetur, quis pro diuite, quis pro paupere habendus sit, ita ratiocinatur; apud Aufonium.

Quis diues? qui nil cupit: aut quis pauper? auarus:

Cum ergo voluntarius pauper nil cupiat; auarus autem plurima, consequens est, auarum pauperem; voluntarium autem paupe- rem diuitem, adeoq; in hoc Deo similem esse. 2. Quia ideò Deus diues est, quòd sine nostra liberalitate satis ipse habeat, iuxta illud: *Dixi Domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non es.* Atqui, si Quintiliano credimus, homini paupertatem amanti, *Satis diuitiarum est, nihil amplius velle: & vt Clemens Alexandri- nus ait: cupiditatum inopia, optima est diuitiarum copia.* 3. Tantò quisque propius accedit ad similitudinem Dei, quantò sibi ipse magis sufficit, tantò ab vitæ diuinæ imitatione longius recedit, quantò minus ipsi sufficit, pluribusque indiget, qui ei succurrunt. Diuites mundi igitur necesse est, Deo longè esse dissimiliores, & quò ditiores sunt, longius à vitæ diuinæ imitatione recedere. Si- quidem tantò minus sibi ipsis sufficiunt. Quod inde intelligi po- test, quia maiores Domini, maiorem habent comitatum, plures seruos, plures opifices. Alij sunt eis à consilijs, alij à cubiculis, alij à poculis. Nec jam tantum indigent sartoribus, futoribus, mer- catoribus, aurificibus, lanionibus, cocis, hortulanis, medicis, pharmacopolis, & sexcentis alijs, talibus; verum etiam manè, qui eos à somno excitet; qui lumen accendat; qui vestem internam & externam, qui calceos inducat; qui calamistro crines componat; qui eis matulam, qui guttulum, qui mantile porrigat; qui pallium in humeros iniiciat, qui gladium lateri accommodet; qui præce- dat, & viam monstrat face prælata; qui cibos afferat, carpat, in- orbe anteponat; qui calicem crystallinum lauet, impleat, prægu- set.

Philo. lib. de
sacrificio
Abel & Cain.

Psal. 15. 1.

Aloupsuif
1075ab. p. 100
12. n. 1114

88

fret. Denique aula non capit omnes, qui pro eius mensa, pro cella, pro vestiario, pro arario, pro archiuo laborant. Nec satis est, vt in custodiam illius centum excubent satellites, decem centuriones; totos debet alere exercitus, vt in regno suo sit tutus. Nondum contentus est, quingenti illi non sufficiunt venatores; canum autem innumera turba à pauperibus alenda; vt vel hinc similis fiat illi diuiti, cuius canes vulnera Lazari lixerunt, vt illius sanguine alerentur, cui herus illorum negauit micam de mensa cadentes. Finis nullus erit, si omnia velim enumerare, quibus diuites necesse est sustentari. His omnibus non indiget pauper. Sine comitatu incedit; nec famulos constituit, nec seruos conducit, nec opifices occupat. Non habet consiliarios, non cubicularios, non pocillatores. Nihil curat sartores; qui cum D. Paulo potest nudus cæli iniurias perferre: nihil futores, qui assuèrit nudis pedibus irer facere; nihil mercatores, aurifices, Phrygiones, qui munditias vrbanas, qui floridas vestes, qui fulgentes abacos aspernatur. Ipse sibi lanio, ipse cocus, ipse hortulanus, ipse medicus, ipse pharmacopola est. Ipse sibi lumen, ipse focum accendit: ipse tunicas & crepidas induit; ipse sibi barbam, sine speculo tondet; neque indiget manè, qui è lecto ad mensam vocet, inedia eum excitat, inopia contra fures & latrones defensat. Itaque quia illi conuenit cum paupertate, diues est. Quod vult, habet, quia velle, quod satis est, potest. Minimo eget, quia minimum cupit: nihilo eget, si nihilum cupit. Quanta hæc est Dei & pauperis similitudo? Quantum ab hac distat diues, qui plurimis, & maximis eget, plurima & maxima cupit? Testis est Tacitus, Neronè Valerio Messalla consuli, qui Coruini Oratoris pronepos fuit, obtulisse in singulos annos quingenta sestertia, quibus paupertatem & inopiam sustentaret, hoc est, nostræ pecuniæ duodecim millia & quingenta aureorum, vt Budæus computat. In hac tanta summa Messalla paupertate laborare censebatur; quia existimabat, se egere maiore, quam desiderabat. Is autem, qui paucis potest esse contentus, paucis eget, atque ea propter ditior est quolibet locuplete. Diogenem admirari magnopere atque laudare soleo rerum humanarum omnium contentorem, ait S. Basilius, qui se rege Alexandro ditiozem paruo contentus ostendit, cum ille procul dubio

Tacit. lib. 1

Budæus lib. de asse.

S. Basilius hom. 24

Z ad suum

ad suum statum suslinendum pluribus indigere. Nobis autem, si non Biblia Misij adsint talenta, & iugera tot terra, pascuaq, ac greges innumerabiles, nulla satietas est. Quantum ergo ostendimus nos dissidere à Deo, si tantis ipsi nos fatemur indigere?

CAPVT XV.

Amicos, & fratres Christi Domini, hoc est, pauperes voluntarios, etiam posterioribus seculis, plurimos extitisse.

I.

Quoniam autem homo, quantumcumque allaboret à se terrena omnia abdicare, tamen adhuc infinitis, à diuina perfectione, modis distat, semper enim adhuc multis indigebit, idcirco, Deus, cui accedere ad perfectionem nihil poterat, homo factus est, vt imperfectiones quasdam hominis assumeret, atq; cibo, potu, veste indigeret, quibus quàm moderatissimè vtendis, nos frugalitatè edocuit. Quamobrem, teste S. Bonaventura, S. Franciscus *Aiebat socijs: Dum pauperè vides, ô frater, speculū tibi proponitur Christi: ipseq, in pauperibus omnibus Christi effigiem contemplabatur.* Quare sicut homo ratione præditus ad imaginè & similitudinem Dei est creatus, ita homo paupertate ornatus, ad imaginem & similitudinem Christi est factus. Idcirco se exinanimit, vt nos eius exemplo conformaremus. Ad hunc ergo paupertatis magistrum, qui proximè accedit imitatione, ita se Deo probat, vt eum non jam seruum (quæ tamen magna dignitas est, cum seruire Deo, sit regnare) sed amicum, sed fratrem, sed imaginem Dei vocet. *Cornelius*, inquit Phrinicus, à secretis Imperatoris, est nomine tenuis, sed ei usque adeò est in amoribus, ut reipsa Imperij particeps, & collega haberi debeat. Ad eundem modum, qui Christum sequuntur, serui Christi sunt nomine tenuis, reipsa amici. *Vos amici mei estis*, inquit, *si feceritis, quæ ego precipio vobis, multò magis, si feceritis, quæ ego consulo vobis. Iam non dicam vos seruos: quia seruus nescit, quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia, quacumq, audiui à Patre meo, nota feci vobis.* Inter quæ arcana est amor paupertatis. Siquidem non omnes capiunt verbum hoc. Qui autem capiunt, ex seruis transeunt in numerum amicorum, An non quæstiosa est seruitus, cui amicitia

S. Bonau. in
vita S. Franc.
cap. 8.

Phrinic. in
principio
Egl. Attic.
apud Ale-
xandr. Pelle-
grinū in c. 1.
Matth.
Paradoxo 1.
Ioan. 15 14.

pro